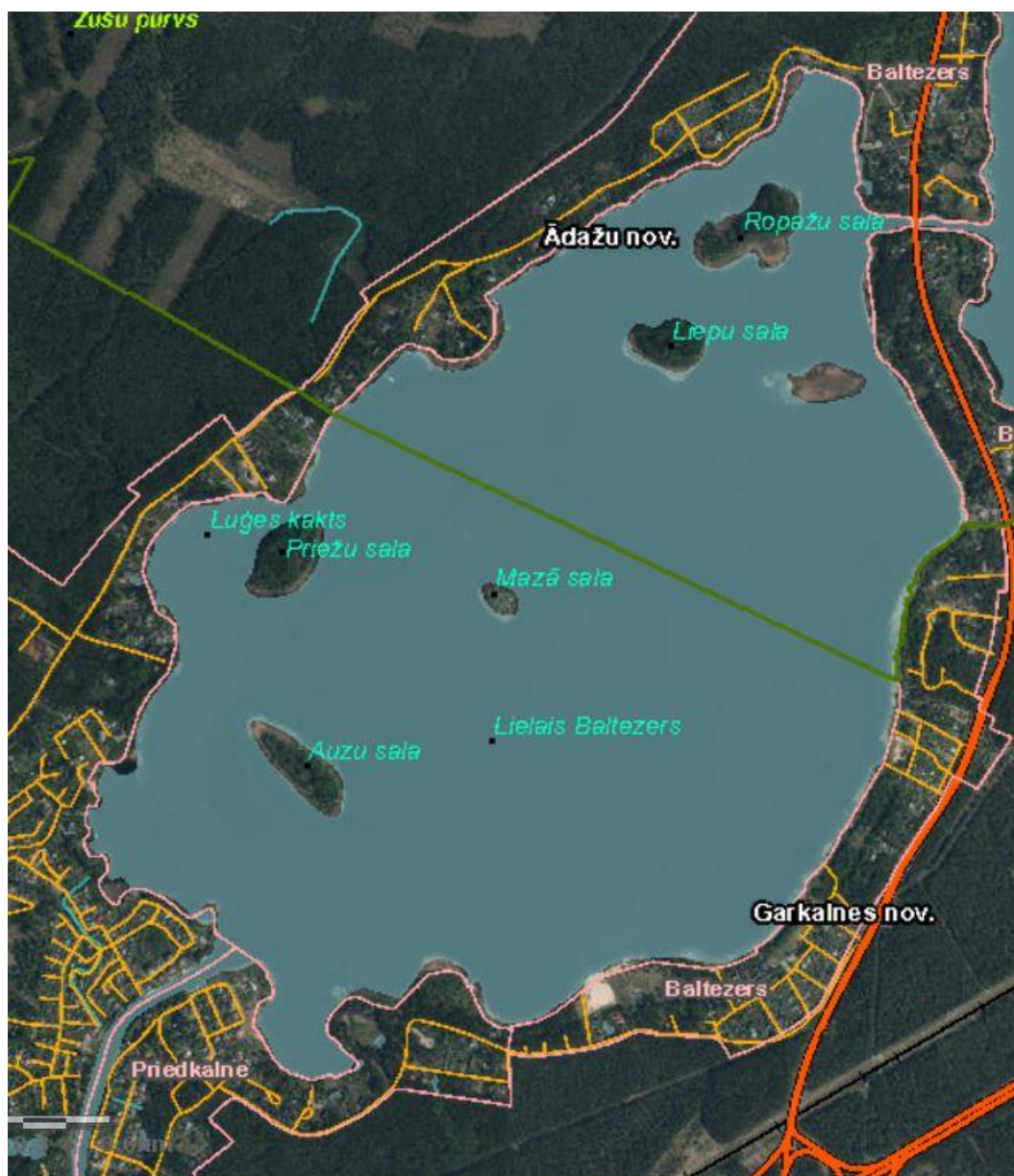

Lielā Baltezers ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumi

Ādaži 2017

SATURS

1. Vispārīgie dati	3
2. Ūdens objekta raksturojums	4
2.1. Morfometriskais un hidroloģiskais raksturojums	4
2.2. Ūdens objekta ekoloģiskā stāvokļa raksturojums:.....	4
2.2.1. prioritārie ūdeņi (ūdens objekta atbilstība normatīvo aktu prasībām par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti)	4
2.2.2. ūdens objekta hidroloģiskā režīma ietekme uz piegulošo platību gruntsūdens līmeņiem	5
2.2.3. hidrobiocenožu raksturojums, t.sk. dati par kopējo un virsūdens aizaugumu (%)...5	
2.2.4. ihtiofaunas raksturojums	5
2.2.5. ekoloģiskā stāvokļa vērtējums un to ietekmējošie faktori.....	6
2.3. Ūdens objekta un tā piekrastes joslas saistība ar aizsargājamām teritorijām un aizsargājamiem dabas objektiem;.....	6
3. Ūdens objekta ekspluatācijas nosacījumi	7
3.1. Saimnieciskās darbības nosacījumi	7
3.1.1. ūdens objekta izmantošana ekspluatācijas noteikumos paredzētās saimnieciskās darbības veikšanai	7
3.1.2. piekrastes platību izmantošana ūdens objekta aizsargjoslā	8
3.1.3. ūdens objekta izmantošana citām saimnieciskām darbībām;	10
3.1.4. prasības zivju aizsardzības un pārvades ierīcēm;	10
3.1.5. zivju nārsta nodrošinājums un citas dabas aizsardzības prasības;.....	10
3.1.6. īpaši nosacījumi makšķerēšanai;	10
3.1.7. peldošo līdzekļu izmantošanas kārtība;	10
3.1.8. pašvaldības pieņemtie saistošie noteikumi, kas nosaka ūdens objekta izmantošanu;	11
3.2. Saimnieciskās darbības veicēja pienākumi un tiesības.....	11
3.2.1. Pienākumi:.....	11
3.2.2. Tiesības:.....	12
3.3. Saimnieciskās darbības veicēja darbība ārkārtējos dabas apstākļos.....	12
4. Institūcijas, kas kontrolē ekspluatācijas noteikumu ievērošanu.	12

1. Vispārīgie dati

1.1. ūdens objekta nosaukums – Lielais Baltezers;

1.2. atrašanās vieta (pilsēta, novads) – Ādažu novads;

1.3. ģeogrāfiskās koordinātas – 57° 2' 48.930, 24° 19' 39.117

1.4. ūdenssaimnieciskā iecirkņa kods/ūdenstilpes kods (saskaņā ar Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras klasifikatoru) – kods 41333;

1.5. upes baseins, kurā atrodas ūdens objekts – Daugavas upju baseina apgabals

1.6. ūdens objekta veids: dabīga ūdenstilpe (ezers, upe) –ezers;

1.7. ūdens objekta saimnieciskās izmantošanas veids:

- rekreācijai - atpūta uz un pie ūdeņiem un peldvietu organizēšana;
- amatierzveja – makšķerēšana;
- ūdenssports – motorizētie un nemotorizētie ūdens transportlīdzekļi, ūdensceļi;
- peldbūvju izvietošana, lai ierīkotu ar pakalpojumu sniegšanu saistītus objektus.

2. Ūdens objekta raksturojums

2.1. Morfometriskais un hidroloģiskais raksturojums

Nr.p.k	Parametrs	Mērvienība	Vērtība
1	ūdens objekta sateces baseins	km ²	30,3
2	baseina relatīvā mežainība	%	55
3	baseina relatīvā purvainība	%	27
4	pavasara plūdu maksimālais caurplūdums	m ³	n/a
5	minimālais caurplūdums	m ³	n/a
6	normālais ūdens līmenis (NŪL)	m	0,1
7	zemākais ūdens līmenis (ZŪL)	m	-0,3
8	augstākais (plūdu) 1 % ūdens līmenis (AŪL)	m	2,0
9	kopējais ūdens objekta tilpums normālam ūdens līmenim	milj.m ³	13
10	lietderīgais tilpums	tūkst. m ³	n/a
11	virsmas laukums normālam ūdens līmenim	ha	597,5 (Ādažos 201)
12	ūdens objekta garums	km	3,9
13	ūdens objekta lielākais platums	km	2,5
14	ūdens objekta vidējais dziļums	m	2,7
15	ūdens objekta maksimālais dziļums	m	5,9
16	krasta līnijas garums	km	14,9 (Ādažos 4,9)
17	seklūdens zonas (dziļums mazāks par 0,5 m) platība	ha	15
18	ilggadīgā vidējā notece gadā ūdens objektā	milj.m ³	6,4
19	ietekmēto zemju platība normālam ūdens līmenim	ha	n/a

2.2. Ūdens objekta ekoloģiskā stāvokļa raksturojums:

Laikā no 2015. līdz 2016.gadam izstrādājot Ādažu novada administratīvajā teritorijā esošo publisko ūdeņu apsaimniekošanas un izmantošanas koncepciju (turpmāk – Koncepcija) tika veikta Lielā Baltežera ekoloģiskais stāvokļa noteikšana, veicot gan lauka, gan kamerālos darbus. Šie noteikumi izstrādāti pamatojoties uz minētā pētījuma rezultātiem¹.

2.2.1. prioritārie ūdeņi (ūdens objekta atbilstība normatīvo aktu prasībām par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti)

Lielais Baltežers ir iekļauts Ministru kabineta 2011. gada 31. maija noteikumu Nr. 418 „Noteikumi par riska ūdensobjektiem” riska ŪO sarakstā un kā būtiskākie riska cēloņi, kas apdraud iespējas sasniegt Ūdens apsaimniekošanas likumā noteikto labu virszemes ūdeņu stāvokli, ir punktveida piesārņojums (notekūdeņos esošie biogēni), izkliedētais piesārņojums un plūdu risks.

Lielais Baltežers nav iekļauts Veselības ministrijas un Veselības inspekcijas sagatavotajos pārstatos par peldvietu kvalitāti, taču Ādažu novada pašvaldība veic peldūdens kvalitātes analīzes Lielā Baltežera neoficiālajā peldvietā, kuru rezultātu pārskats pieejams Veselības inspekcijas mājaslapā.

Atbilstoši **Daugavas** upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plānā 2016-2021.gadam kvalitātes mērķi virszemes ūdensobjektiem apkopoti plāna 5.3.pielikumā. Lielajam Baltežeram tabulā uzrādīta slikta kvalitāte ar zemu ticamību, kā mērķis noteikta laba kvalitāte, un labas kvalitātes sasniegšanas termiņam noteikts izņēmums, ka laba kvalitāte jāsasniedz 2027.gadā. Kā izņēmuma pamatojums sniegts - *Nenoteiktība problēmas cēlonī. Nav identificētas visas*

¹ http://www.adazi.lv/wp-content/uploads/2017/07/Adazu_novada_udensobjektu_koncepcija_0904171.pdf

slodzes, tādēļ tik slikta kvalitāte nav izskaidrojama. Nepieciešama izpēte par slodzēm un hidromorfoloģisko izmaiņu (slūžas) ietekmi.

Daugavas UBA plānā sagatavoti ieteicamie papildus pasākumi: *virszemes noteces mākslīgo mitrāju un sedimentācijas dīķu veidošana, papildus monitorings vismaz 3 gadus pēc kārtas slodžu identificēšanai un nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās*

2.2.2. ūdens objekta hidroloģiskā režīma ietekme uz piegulošo platību gruntsūdens līmeņiem

Neietekmē

2.2.3. hidrobiocenožu raksturojums, t.sk. dati par kopējo un virsūdens aizaugumu (%)

Virsūdens aizaugums aizņem ap 6 % Lielā Baltezera spoguļa laukuma, kopējais aizaugums vērtējams ap 26 % ezera platības. Kopējais aizaugums nav liels, taču, ņemot vērā ezera morfometriju un makrofitu augšanas dziļumu, visas makrofitu kolonizācijai pieejamās platības ir aizņemtas. Ūdens apmaiņas periods 2,2 gadi.

Ūdens caurredzamība, salīdzinot mērījumu rezultātus dažādos gados un mēnešos, ir kopējā svārstību amplitūdā 1,27–1,83 m.

Vairāk aizaugušas ir vēja un viļņošanās ietekmei mazāk pakļautās ezera daļas – ziemeļu, dienvidu piekraste un Ropažu, Liepu un Auzu salu piekrastes. Piesārņojuma tieši ietekmētajās vietās iegrimušo augu nav, piemēram, dienvidu līcī, kuru pirms dažiem gadiem vēl piesārņoja nepietiekami attīrīti notekūdeņi no Priedkalnes notekūdeņu attīrīšanas iekārtām.

Virsūdens augu josla ir 10 - 20 m plata, blīva, vietām salu piekrastēs līdz 30 - 40 m plata, kā arī sēklis, ko sauc par Meldru salu, ir apaudzis ar virsūdens augāju. Vairākos tīrītos piekrastes posmos virsūdens augu nav. Virsūdens augājs sastāv no niedrēm un šaurlapu vilkvālitēm, kas aug līdz 1.6 m dziļumam.

Peldlapu augu joslas veido dzeltenās lēpes. Joslu platums ir atšķirīgs – no dažiem metriem austrumu piekrastē un 30 m rietumu piekrastē līdz 90 - 120 m dienvidu un ziemeļu piekrastē un līdz 150 m vietām pie Ropažu salas. Lēpju josla ir dažāda blīvuma – tuvāk krastam blīvas monodominantas audzes, tālāk no krasta skrajās, kas daļēji pārklājas ar iegrimušo augu joslu.

Makrofitu cenoze, analizējot pēc ekoloģiskās kvalitātes vērtējumā ietvertajiem rādītājiem, vērtējama kā vidēju kvalitāti raksturojoša.

2.2.4. ihtiofaunas raksturojums

Lielā Baltezera ihtiofaunas raksturojums balstīts uz 2017.gadā veiktās izpētes un izstrādātajiem Lielā Baltezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumiem.

2017. gadā veikta kontrolzveja, kuras rezultātā noteikts, ka zivju sugu sastāvs vērtējams kā tipisks mērenās klimata joslas ezeriem. Zivju sabiedrībā pēc biomasas dominē līnis un rauda, savukārt pēc skaita dominē neliela izmēra asari un raudas. no noķertajām zivīm.

Līņu dominance pēc biomasas saistīta ar izmēros lielo īpatņu augsto individuālo svaru. Kopējā visu zivju sugu biomasu vērtējama kā salīdzinoši augsta. Lomu struktūrā vērojams vidēji augsts plēsīgo zivju īpatsvars.

Lielajā Baltezerā aizliegta rūpnieciskā zveja, izņemot zušu, stagaru, ezera salaku un vīķu specializētu zveju un zveju īpašos nolūkos, kā arī zinātniskā zveja pieļaujama tikai saņemot pašvaldības saskaņojumu. Lielā Baltezera Garkalnes novada daļā noteikts zušu zvejas murdu limits 3 gb, atbilstoši Ministru kabineta 23.12.2014. noteikumiem Nr.796 “Noteikumi par

rūpnieciskās zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību iekšējos ūdeņos”². Galvenie noteikumi, kas būtu jāņem vērā ezera turpmākā apsaimniekošanā, ja tiek organizēta licencētā makšķerēšana minēti 2017.gadā izstrādātajos Lielā Baltežera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumos³.

2.2.5. ekoloģiskā stāvokļa vērtējums un to ietekmējošie faktori

Lielā Baltežera ekoloģiskā kvalitāte ir vidēja, pie tam vidējā kvalitāte ir vienmērīga gan fizikāli-ķīmisko parametru, gan fitoplanktona, gan makrofitu griezumā. Līdz ar to vidējā kvalitāte uzskatāma par nostabilizējušos, un biogēnu pieplūdes samazinājums (“Ādaži- Triāde” notekūdeņu novadīšanas izbeigšana Mazajā Baltežerā, un triju lokālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtu novadīšanas Lielajā Baltežerā izbeigšana) izbeigs stāvokļa pasliktināšanos, taču pats par sevi neizraisīs pamanāmu ekoloģiskās kvalitātes uzlabojumu.

Pēc fizikāli-ķīmiskā kritērija noteiktā Lielā Baltežera ekoloģiskā kvalitāte ir vidēja. Nkop koncentrācija, kura uzrāda labu kvalitāti, nav vērtējama kā pozitīva virzība, gluži pretēji – tas ir rādītājs, ka ezerā fosfora-slāpekļa attiecība virzās uz fosfora pusi, attiecīgi nav izslēgta zilaļģu savairošanās. Tāpēc vērtējums “vidēja kvalitāte” nozīmē, ka ar ezera ekoloģisko kvalitāti ir problēmas.

Nav pieļaujama notekūdeņu novadīšana Lielajā Baltežerā, jo veicot analīzes noskaidrots, ka ir liels biogēnu saturs ūdenī. Ezera ekoloģiskā kvalitāte tādēļ ir slikta un lai to uzlabotu nepieciešams veikt ezera attīrīšanu primāri pārtraucot notekūdeņu novadīšanu tajā.

Lielā Baltežera ūdens ir raksturojams kā bagāts ar biogēniem (fosfora un slāpekļa savienojumiem) un dzidrūdens (humīnvielu koncentrācijas ietekmē caurredzamību, bet ne būtiski). Ūdensaugu veģetācija ir vidēji līdz vāji daudzveidīga un vidēji sugām bagāta, ir izveidojušās visas ūdensaugu joslas (virsūdens, peldlapu un iegrimušo). Visizplatītākā ir virsūdens augu josla un peldlapu augu josla, taču šīs joslas ir arī sugām nabadzīgākās, daudzviet sastopamas niedru un lēpju monodominantas audzes. **Lielā Baltežera ekoloģiskā kvalitāte, kas noteikta pēc hidroķīmiskiem un bioloģiskiem rādītājiem, ir attiecināma arī uz aizsargājamā biotopa kvalitāti, un tā ir vidēja.**

2.3. Ūdens objekta un tā piekrastes joslas saistība ar aizsargājamām teritorijām un aizsargājamiem dabas objektiem;

Lielā Baltežera atbilstība īpaši aizsargājamam biotopam vērtēta pēc ūdens fizikāli ķīmiskiem rādītājiem un makrofitu cenozes.

Konstatēta atbilstība Eiropas Savienības aizsargājamam biotopam *Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldlapu augāju* (kods 3150), biotopa variantam *Dzidrūdens ezeri ar daudzveidīgu augāju* (varianta kods 3150_1).

Eiropas Savienības aizsargājamais biotops 3150 atbilst Latvijas īpaši aizsargājamam biotopam 4.20. *Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldlapu augāju*.

Lielā Baltežera teritorijā noteikts dabas liegums “Lielā Baltežera salas”. Dabas aizsardzības pārvalde nosaka dabas lieguma aizsardzības plāna prasības un veic tā apsaimniekošanu.

² <https://likumi.lv/doc.php?id=271238>

³ http://www.adazi.lv/wp-content/uploads/2017/07/Lielais-Baltezers_ZEN_VRI_2017.pdf

3. Ūdens objekta ekspluatācijas nosacījumi

3.1. Saimnieciskās darbības nosacījumi

Šobrīd Lielajā Baltezerā netiek veikta saimnieciskā darbība.

Ezers ir perspektīvs, tūrisma attīstību veicinošs objekts, kas izmantojams gan ziemā, gan vasarā. Šī dabas objekta vērtību papildina tā ģeogrāfiskā atrašanās vieta – gan zaļo teritoriju platības, gan Rīgas tuvums.

Galvenais Lielā Baltezera resurss ir akvatorijas izmantošana laivošanai un makšķerēšanai, bet piekrastes – peldēšanai. Lielajā Baltezerā ir arī sapropeļa iegula, bet sapropeļa kvalitāte ir zema.

Spriežot pēc agrākajiem un 2016.g. iegūtajiem Lielā Baltezera fitoplanktona datiem, Lielajā Baltezerā fitoplanktonā zilaļģes nav dominējošas, tādēļ peldētāju veselību negatīvi ietekmējoši toksīni varētu nebūt. Tāpēc, kaut gan vizuāli Lielais Baltezers izskatās netīrāks par Mazo Baltezeru, tomēr tuvākajos gados Lielais Baltezers būtu ieteicamāks peldēšanai.

Akvatorijas aizaugums atsevišķās vietās apgrūtina braukšanu ar elektromotoru, bet braukšanai pat ar mazjaudīgiem iekšdedzes dzinējiem aizaugums, kurš sastāv galvenokārt no lēpēm un citiem neizturīgiem peldlapu un iegrimušajiem augiem - nav šķērslis.

Atbilstoši koncepcijā noteiktajam akvatorijas vidū starp Ropažu salu un ezera ziemeļu krastu vēlams izplaut lēpju virsūdens lapas 30 m platā un 400 m garā posmā, lai atvieglotu braukšanu ar airiem un elektromotoriem, un vienlaicīgi veicinātu iegrimušās veģetācijas attīstību. Pļaušana jāveic pēc iespējas tuvu ūdens virsmai, nedrīkst pļaut vai raut ārā lēpju zemūdens lapas vai citus iegrimušos makrofītus, nedrīkst raut ārā lēpju sakneņus.

Kuģu ceļu (galvenā ūdens transportlīdzekļu maršruta no Juglas kanāla uz Mazā Baltezera kanālu) tīrīšanas no aizauguma nepieciešamība ezera izpētes braucienos nav konstatēta, arī ūdens paraugu ņemšanas braucienos nekādas ūdensaugu radītas problēmas nav pamanītas. Tai pašā laikā, ja konkrēta nepieciešamība pļaut lēpes parādītos (viena no iespējamām vietām ir akvatorija starp Ropažu salu un ZZR krastu) – tāda pļaušana nevarētu nodarīt ezera ekosistēmai reālu kaitējumu. Svarīgi, lai kopā ar lēpju lapām neizplautu zemāk augošos iegrimušos augus, ja tādi pļaujāmajās vietās atrastos.

Veicot Lielā Baltezera apsaimniekošanu, vitāli svarīgi samazināt biogēnu pieplūdi, lai uzlabotu ezera ekoloģisko kvalitāti.

3.1.1. ūdens objekta izmantošana ekspluatācijas noteikumos paredzētās saimnieciskās darbības veikšanai

Lai ilgtermiņā varētu nodrošināt paredzēto saimniecisko izmantošanu, kā arī 2027. gadā sasniegtu Daugavas upju baseina apsaimniekošanas plānā Lielajam Baltezeram izvirzīto mērķi - sasniegt labu ekoloģisko kvalitāti vai nepasliktināt esošo, nepieciešams regulāri veikt vairākus apsaimniekošanas pasākumus:

Pasākumi ezerā

1. Ezera vai tā daļas apsaimniekotājam veikt regulāru ezera ūdens kvalitātes monitoringu, t.sk., nosakot papildus datu apzināšanu par zilaļģu toksīniem.
2. Ezera vai tā daļas apsaimniekotājam un pieguļošo zemju īpašniekiem, pieļaujams izplaut un izvākt no ezera virsūdens veģetāciju, galvenokārt parasto niedri pludmalēs piekrastes posmā. Atbilstoši Koncepcijas ieteikumiem, bez papildus biotopu eksperta atzinuma saņemšanas, ir pieļaujams iztīrīt pludmali no niedrēm minimāli nepieciešamajā platumā, bet ne vairāk kā 15 m platu joslu vienam zemes īpašumam, un ne vairāk kā 1/3 no krasta

līnijas garuma zemes īpašumiem, kuriem krasta līnijas garums ir mazāks par 45 m. Joslā tiek ieskaitītas arī piestātnes un laipas.

3. Ezera vai tā daļas apsaimniekotājam un pieguļošo zemju īpašniekiem vēlams ziemā nopļaut un savākt sausās niedres virs ledus. Sauso niedru dedzināšana uz ledus vai tuvāk par 30m no krasta līnijas nav pieļaujama, pretējā gadījumā niedru pelnos esošie fosfora savienojumi nonāks ūdenī, un izraisīs niedru pastiprinātu lokālu augšanu vai pat fitoplanktona lokālu savairošanos. Niedru sauso daļu izvākšana samazinās izšķīdušā skābekļa patēriņu nākamajā ziemā, kā arī dūņu un detrīta uzkrāšanos.
4. Ezera vai tā daļas apsaimniekotājam un pieguļošo zemju īpašniekiem vēlams pavasarī aizvēkt no ezera krasta izskalotās niedru un citu augu daļas. To novietošana ūdens tuvumā nav pieļaujama, citādi sadalīšanās produkti nonāks atpakaļ ūdenī.
5. Ezera vai tā daļas apsaimniekotājam un pieguļošo zemju īpašniekiem pieļaujama dūņu izņemšana (sūknēšana u.c.) sava īpašuma piekrastes zonā pēc iespējas minimālā nepieciešamā platībā, bet ne vairāk kā 10 m garu joslu, mērot paralēli krastam, un ne vairāk kā 5 m platu joslu, mērot perpendikulāri krastam. Dūņas nedrīkst atstāt tuvāk par 30 m no ezera krasta. Izsūknēto dūņu vietā pieļaujama smilts piebēršana nepaaugstinot īpašuma zemes virsas atzīmi salīdzinot ar stāvokli pirms dūņu sūknēšanas. Pirms darbu veikšanas jāveic īpašuma zemes virsas uzmērīšana un darbu saskaņošana ar Ādažu novada domi. Pēc darbu veikšanas ir jāveic īpašuma zemes virsas uzmērīšana un jāiesniedz Ādažu novada domē izskatīšanai. Apjomīgākiem darbiem nepieciešams saņemt VVD tehniskos noteikumus.
6. Ezera vai tā daļas apsaimniekotājam un pieguļošo zemju īpašniekiem aizliegts padziļināt ezera piekrasti (izrakt grunti). Piekrastes padziļināšana bojā makrofītu struktūru, un traucē seklūdens zonas izmantošanu.
7. Ezera vai tā daļas apsaimniekotājam un pieguļošo zemju īpašniekiem aizliegta jebkāda piesārņojuma iepludināšana Lielajā Baltezerā, it īpaši - no privātmāju apbūves. Neielaid notekūdeņus ezerā, t.sk., arī pēc attīrīšanas.
8. Ezerā pieļaujama laipu izvietošana, bet to novietojums un parametri saskaņojami ar pašvaldību, kā arī nepieciešams laipu reģistrēt pašvaldībā.
9. Ezerā pieļaujama peldbūvju⁴ izvietošana, pakalpojumu sniegšanai, ievērojot nosacījumus, ka tām jābūt saistītām ar konkrētu zemes gabalu un publiski pieejamām.

Pasākumi sateces baseinā

1. Slāpekļa un fosfora slodzes mazināšanai no lauksaimniecības piesārņojuma avotiem, kā labs risinājums ir “zaļās infrastruktūras”, piemēram, meliorācijas sistēmu sedimentācijas baseini pirms ievadīšanas atklātā ūdenstilpē.
2. Nepieciešams veicināt privātmāju pieslēgšanos centrālajiem kanalizācijas tīkliem un aizliegt sadzīves kanalizācijas novadīšanu ezerā, t.sk., arī pēc attīrīšanas.
3. Ievērot ierobežojumus, kas noteikti teritoriju plānojumos attiecībā uz aizsargjoslām.

3.1.2. piekrastes platību izmantošana ūdens objekta aizsargjoslā

Lielais Baltezers ir publisks ezers, un saskaņā ar Zvejniecības likumu tam noteikta tauvas josla 10 m no ūdens līnijas pie normāla ūdens līmeņa. Aizsargjoslas platums Ādažu

⁴ Peldbūve – stacionāra būve, kura patstāvīgi turas uz ūdens, ir piestiprināta pie piestātnes vai laipas, vai patstāvīgi noenkurota noteiktā vietā krasta tuvumā, un parasti veido vienotu kompleksu ar krasta būvēm vai ierīcēm. MK 2013.gada 30.aprīļa noteikumos Nr.240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” ir noteikta šāda peldbūves definīcija: peldbūve – uz pontona vai peldošas platformas izvietots objekts, kam ir konkrēta funkcija.

ciemos ir 50 m. Būvlaide galvenajām būvēm noteikta pa aizsargjoslas robežu, bet ar virszemes ūdensobjekta izmantošanu saistītām palīgbūvēm (pirtīm, laivu novietnēm) - 10 m attālumā no ūdensobjekta.

Lai samazinātu ūdens transporta līdzekļu radīto negatīvo ietekmi (viļņošanās radīto krasta noskalošanu, trokšņa ietekmi uz salu faunu), dabas liegumam „Lielā Baltežera salas” ap salām noteikta aizsargjosla 20 m platībā. Vietās, kur ap salām esošā niedru josla ir platāka par 20 m, aizsargjosla sakrīt ar salu krastu niedru joslu. Šajā joslā aizliegts braukt ar motorizētajiem ūdens transporta līdzekļiem un aizliegts izvietot laipas un piestātnes.

Lielā Baltežera virszemes ūdensobjektu aizsargjoslā jāievēro visi aprobežojumi, kas noteikti Aizsargjoslu likuma 37.pantā.

Lielā Baltežera aizsargjoslā atļauti tādi saimnieciskās izmantošanas veidi, kā publiski pieejamas dabas un apstādījumu teritorijas un publiski nepieejamas dabas aun apstādījumu teritorijas. Līdz 100 m attālumā gar ezeru paredzētas šādas funkcionālās zonas: savrupmāju apbūves teritorijas, publiskās apbūves teritorijas, jauktas centra apbūves teritorijas, skatīt karti noteikumu pielikumā.

Detalizēta informācija par atļautajiem saimnieciskās darbības veidiem un tam paredzētajām vietām ir noteikts Ādažu novada teritorijas plānojuma dokumentācijā un attiecīgos kartogrāfiskajos materiālos. Noteiktie ierobežojumi ir šādi:

Papildus Aizsargjoslu likumā noteiktajiem aprobežojumiem **50 m platā joslā gar Lielo Baltežeru aizliegta** jebkāda būvniecība, izņemot tauvas joslā atļautās būves. Atbilstoši Ādažu novada teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 976.punktam būves, kas saistītas ar virszemes ūdensobjektu izmantošanu (laivu novietnes, pirtis u.c.), atļauts izvietot tuvāk krastam, bet ne tuvāk par 10 m no krasta līnijas, katrā atsevišķā gadījumā to pamatojot ar piekrastes ainavas analīzi.

10 metrus platā joslā gar Lielo Baltežeru, papildus iepriekš minētajam, aizliegts:

- 1) izvietot degvielas uzpildes stacijas;
- 2) celt un izvietot jebkādas ēkas un būves, t. sk., nožogojumus (izņemot kultūras pieminekļu atjaunošanu, ūdens ņemšanas ietaises, ūdens regulēšanas ietaises, kā arī citas hidrotehniskās, krastu nostiprināšanas un tiltu būves, kuģošanas drošībai nepieciešamās būves, peldvietas, laivu un motorizēto ūdens transportlīdzekļu piestātnes un šo transportlīdzekļu uzpildīšanai paredzētās degvielas uzpildes stacijas, ja attiecīgās darbības ir paredzētas vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā vai ūdensobjektu apsaimniekošanas plānā);
- 3) lietot mēslošanas līdzekļus un ķīmiskos augu aizsardzības līdzekļus;
- 4) ierīkot meliorācijas būves bez saskaņošanas ar reģionālo vides pārvaldi;
- 5) veikt galveno cirti, izņemot koku ciršanu ārkārtas situāciju, vējgāžu, vējlaužu un snieglaužu seku likvidēšanai;
- 6) iegūt un izmantot derīgos izrakteņus, izņemot pazemes ūdeņu ieguvu ūdensapgādes vai rekreācijas vajadzībām aizsargjoslā esošai dzīvojamai vai atpūtnieku aprūpei paredzētai ēkai;
- 7) mazgāt mehāniskos transportlīdzekļus un lauksaimniecības tehniku;
- 8) veikt meža zemju transformāciju;
- 9) kurt ugunsurus un novietot teltis ārpus šim nolūkam norādītajām vietām bez saskaņošanas ar zemes īpašnieku vai tiesisko valdītāju;

- 10) novietot iegūto grunti pēc normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā veiktas virszemes ūdensobjekta padziļināšanas vai tīrīšanas ārpus tam paredzētajām vietām;
- 11) ierīkot mehānisko transportlīdzekļu sacīkšu trases un izmēģinājuma vietas;
- 12) braukt ar motorlaivām un ūdensmotocikliem normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ierīkotajās pludmalēs, ja tas nav saistīts ar specializēto dienestu darbību, šo teritoriju apsaimniekošanu vai uzraudzību.

3.1.3. ūdens objekta izmantošana citām saimnieciskām darbībām;

Lielajā Baltezerā atļautas ūdensputnu medības, ievērojot „Medību likumu” un Ministru kabineta 2014. gada 22. jūlija Nr.421 „Medību noteikumi”.

Ādažu novada pašvaldībā nav izstrādāti normatīvie akti par medību saimniecības organizāciju ezerā. Ja tādi tiks izstrādāti nākotnē, tad medību saimniecības organizācija būs jāveic arī saskaņā ar tiem.

3.1.4. prasības zivju aizsardzības un pārvades ierīcēm;

Nav speciālu zivju pārvades ierīču

3.1.5. zivju nārsta nodrošinājums un citas dabas aizsardzības prasības;

Ierobežojumus makšķerēšanai zivju nārsta laikā nosaka Ministru kabinets.

Nevienai no zivju grupām nav īpašu papildus prasību nārsta laikā, jo visas zivis nārsto ezera seklūdens zonā. Svarīgi, lai nārsta laikā netiek veikti nekādi rakšanas darbi seklūdens zonā.

3.1.6. īpaši nosacījumi makšķerēšanai;

Makšķerēšana Lielajā Baltezerā notiek saskaņā ar Ministru kabineta 22.12.2015. noteikumiem Nr.800 “Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību noteikumi”, kā arī pamatojoties uz Vides risinājumu institūta izstrādātajiem Lielā Baltezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumiem.

Jāievēro šādi īpaši nosacījumi:

- 1) aizliegta jebkura veida makšķerēšana, spiningošana (velcēšana) no laivas vai citiem peldošiem ūdens transporta līdzekļiem no 1.marta līdz 30.aprīlim;
- 2) aizliegts nodarboties ar zemūdens medībām.

3.1.7. peldošo līdzekļu izmantošanas kārtība;

Laivu un citu mazizmēra kuģošanas līdzekļu reģistrācija un ekspluatācija jāveic atbilstoši Ministru kabineta 01.03.2005. noteikumiem Nr. 158: „Noteikumi par kuģošanas līdzekļu satiksmi iekšējos ūdeņos” un 25.03.2008. noteikumiem Nr. 213: „Ceļu satiksmes drošības direkcijā reģistrējamo kuģošanas līdzekļu reģistrācijas kārtība”.

Lielajā Baltezerā pieļaujami arī rekreācijas veidi, kas prasa peldlīdzekļu izmantošanu, kā ūdens motosports, ūdensslēpošana, burāšana un citi aktīvās atpūtas veidi. Taču nav vēlama regulāra nodarbošanās ar šiem rekreācijas veidiem tiešā publisko pludmaļu tuvumā.

Ādažu novada teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos noteikts, ka Lielajā Baltezerā pieļaujama gan nemotorizēto, gan motorizēto (ūdensmotocikli, veikbords, ūdensslēpošana u.c.) ūdens transportlīdzekļu izmantošana. Motorizētajiem ūdens transportlīdzekļiem noteikts maksimālais kuģošanas ātrums 60 km/h (32 mezgli).

3.1.8. pašvaldības pieņemtie saistošie noteikumi, kas nosaka ūdens objekta izmantošanu;

Ādažu novada virszemes ūdensobjektu izmantošanas kārtību nosaka sekojoši novada pašvaldības saistošie noteikumi un nolikumi:

- 1) Ādažu pagasta padomes 2006.g. 21.marta saistošie noteikumi Nr.5 “Par Ādažu pagasta teritorijas plānojuma grafisko daļu un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem”.
- 2) Ādažu novada domes 2006.g. 27.jūnija saistošie noteikumi Nr.13 “Par redakcionāliem labojumiem Ādažu pagasta teritorijas plānojuma paskaidrojuma rakstā un apbūves noteikumos”.
- 3) Ādažu novada pašvaldības 2008.g. 27. maija saistošie noteikumi Nr.21 „Par virszemes ūdensobjektu krastu labiekārtošanu un uzturēšanu Ādažu novadā”.
- 4) Ādažu novada pašvaldības 2009.g. 25.augusta saistošie noteikumi Nr.22 „Saistošie noteikumi “Ādažu novada (pagasta) teritorijas plānojuma 2006.-2012. (2009.gada grozījumi) grafiskās daļas un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi””.
- 5) Ādažu novada teritorijas plānojuma pilnveidotā redakcija (pašlaik saskaņošanā)

3.2. Saimnieciskās darbības veicēja pienākumi un tiesības

3.2.1. Pienākumi:

- 1) Veikt darbības tā, lai neradītu ezera piesārņošanu, t.sk. nenovadītu ezerā notekūdeņus un nepiesārņotu ezeru ar naftas produktiem.
- 2) Jānodrošina kuģošanas/peldošo līdzekļu vai cita iznomāta ūdenssporta inventāra lietotāja instruēšana par vietējo situāciju un prasībām., kā arī nodrošināt lietotāju drošībai nepieciešamos līdzekļus (glābšanas riņķus u.c.).
- 3) Izvietojot laipas vai piestātnes vai peldbūves ezera akvatorijā, noslēgt līgumu ar Ādažu novada domi par ūdenstilpes daļas nomu. Nomas maksu nosaka atbilstoši Ministru kabineta 11.08.2009. noteikumiem Nr.918 “Noteikumi par ūdenstilpju un rūpnieciskās zvejas tiesību nomu un zvejas tiesību izmantošanas kārtību”.
- 4) Izvietojot pakalpojumu sniegšanai paredzētas būves ezera aizsargjoslas teritorijā, saskaņot to novietojumu ar Ādažu novada domi, kā arī slēgt nomas līgumu.
- 5) Izvietojot ezerā vai tā aizsargjoslā būves, t.sk. laipas, tās ir jāuztur kārtībā – jāveic atkritumu savākšana, konstrukciju labošana, u.c. darbības, lai nodrošinātu būvju labu stāvokli.
- 6) Organizējot saimniecisko darbību – rekreācijas vai pakalpojumu sniegšanu, izvietot informācijas zīmes par paredzēto darbību, ierobežojumiem un novietojumu.
- 7) Veikt būves apkārtnes labiekārtošanu un uzturēšanu kārtībā.
- 8) Veicot dūņu novākšanu peldvietās vai pie rekreācijas objektiem atbilstoši 3.1.1. sadaļā noteiktajiem ierobežojumiem, saņemt Ādažu novada domes skaņojumu. Gadījumos, kad nepieciešams veikt dūņu novākšanu platākā joslā, saņemt Valsts Vides dienesta Lielrīgas reģionālās vides pārvaldes tehniskos noteikumus atbilstoši Ministru kabineta 13.06.2006. noteikumu Nr.475 “Virszemes ūdensobjektu un ostu akvatoriju tīrīšanas un padziļināšanas kārtība” nosacījumiem.
- 9) Nodrošināt ūdenstilpes stāvokļa uzraudzību un kontroli tās aizsardzības joslā 10-300 m platumā no ūdenskrātuves NŪL krasta līnijas.
- 10) Nodrošināt likumu un citu tiesību aktu ievērošanu 10 m tauvas joslas izmantošanā.

- 11) Nodrošināt ūdens sanitārā stāvokļa uzraudzību un veikt apkārtējo iedzīvotāju apziņošanu par ezera sanitārā stāvokļa pasliktināšanos.
- 12) Organizējot motorizēto peldlīdzekļu nomu un izmantošanu, veikt teritorijas norobežošanu ar bojām, lai netiktu apdraudēti peldētāji un traucēta nemotorizēto ūdens transportlīdzekļu kustība. Nodrošināt kontroli par peldlīdzekļu izmantošanas noteikumu ievērošanu.
- 13) Nodrošināt ezera attiecīgā ūdens hidroķīmiskā un hidrobioloģiskā stāvokļa kvalitāti atbilstoši Ministru kabineta 12.03.2002. noteikumu Nr.118 „Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti” prasībām.
- 14) Sekot, lai visa darbība ezera akvatorijā un piekrastes aizsardzības joslā, t.sk. ekoloģiskās situācijas uzlabošana, tiktu veikta atbilstoši likumā noteiktā kārtībā saskaņotiem tehniskajiem projektiem vai citiem saskaņotiem dokumentiem.

3.2.2. Tiesības:

- 1) Ziņot Ādažu novada domei par fiziskajām un juridiskajām personām, kuras neievēro ezera akvatorija un piekrastes aizsardzības joslu režīmu, kā arī Lielā Baltezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumus.
- 2) Brīvi izmantot ūdenstilpes daļu atbilstoši nomas līgumā par ūdens objekta daļas nomu noteiktajam.
- 3) Izmantot ezeru un tā piekrasti atbilstoši citu saistīto normatīvo aktu prasībām.

3.3. Saimnieciskās darbības veicēja darbība ārkārtējos dabas apstākļos.

Atbilstoši Ādažu novada civilās aizsardzības plānam⁵

4. Institūcijas, kas kontrolē ekspluatācijas noteikumu ievērošanu.

- 4.1. Par ezera akvatorijas un piekrastes joslu izmantošanas režīma ievērošanu atbildīgas tās juridiskās un fiziskās personas, kuras atrodas vai veic jebkuru darbību šajās teritorijās. Kontroli veic Ādažu novada pašvaldība.
- 4.2. Valsts vides kontroles institūcijām ir tiesības dot rīkojumus juridiskajām un fiziskajām personām par ekspluatācijas pasākumu veikšanu, remontu un citiem darbiem, kas nepieciešami vides aizsardzībai un dabas resursu izmantošanai.
- 4.3. Fizisko personu darbību dotajās teritorijās reglamentē ūdens objekta īpašnieks vai valdītājs, vai nomnieks (ja tas paredzēts nomas līgumā), izdodot īpašas norādes vai informācijas zīmes, kas nav pretrunā ar spēkā esošajiem tiesiskajiem aktiem.
- 4.4. Aprēķinus par videi nodarītiem zaudējumiem un kompensāciju piedziņu no vainīgajām personām (juridiskajām un fiziskajām) veic Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālā vides pārvalde Vides aizsardzības likumā noteiktajā kārtībā.

Izmantotie informācijas avoti:

- Biedrība Latvijas ezeri, Latvijas Hidroekoloģijas institūts, 2017., Ādažu novada virszemes ūdensobjektu apsaimniekošanas un izmantošanas koncepcija;

⁵ <http://www.adazi.lv/pasvaldiba/dokumenti/civilas-aizsardzibas-plans/>

- Nodibinājums Vides risinājumu institūts, 2016., Zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumi Mazajam Baltezeram;
- Ādažu novada teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi;
- Ādažu novada teritorijas plānojums;
- VSIA Meliorprojekts, 2008., Virszemes ūdens objektu krasta nostiprinājumu tehnisko risinājumu zīmējumi Ādažu novads, Rīgas rajons.

Zivsaimnieciskās ekspertīzes atzinums par saimnieciskās darbības dēļ zivju resursiem nodarīto zaudējumu

Lielā Baltezera ekspluatācijas noteikumi neparedz ezera saimnieciskās izmantošanas veidu noteikšanu, kas varētu radīt zaudējumus zivju resursiem. Ezerā atļauto zivsaimniecisko darbību nosaka 2017.gadā Vides Risinājumu institūta izstrādātie „Lielā Baltezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumi”⁶.

⁶ http://www.adazi.lv/wp-content/uploads/2017/07/Lielais-Baltezers_ZEN_VRI_2017.pdf

Saskaņojums ar:

1. Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālo vides pārvaldi

2. Valsts zinātnisko institūtu "Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts"

Par ūdens objekta ekspluatācijas noteikumu izpildi atbildīgā persona (saimnieciskās darbības veicējs):

Ādažu novada dome, Reģ.Nr.90000047482

(juridiskās personas firma un reģistrācijas numurs Uzņēmumu reģistrā)

(atbildīgās personas vai fiziskās personas vārds, uzvārds, personas kods)

(paraksts)